

وساکھ

سعید اختر

ڈیجیٹل ورک : سیال پروڈکشنز، سڈنی

سہو حقوق راہویں ہن

چھاپ : بھک جنوری 2000ء

کتاب : وساھ

شاعر : سعید اختر

نما کڑہ : عجب خان

بنت ہار : فرح ظفر

ونڈن ہار : غلام محمد قاصر ادلی فورم

دیرہ اسماعیل خان

چھاپن ہار : دوست ایسوسی ایٹس، الکریم مارکیٹ

اردو بازار، لاہور

مئل : آسی روپے

وساکھ لکھیے

آنسب، رامش تے اشاء
دے نانویں

تینید

صفحہ نمبر	ناں	صفحہ نمبر	ناں
27	بھلاوے	7	وساکھ دے وساکھوں
38	بھوگ	9	آڑوڑیک
39	پار دی بیک	10	اجرک
40	پاولوک	11	ارتھ
41	پاولی	12	ازادی
42	پرہیات	13	ازلوں ہک ہیں
43	پردیسی	15	اساں ولناں ھ
44	پورن ماشی	16	اگوات
46	تاتگھ	18	اللہ لوک
49	تھلہ پالورام	20	اواگون
51	تھوڑی دیر	22	ایودھیا
52	تیاگ	23	پاگھڑ
53	ٹور دی تبتے پنڈھ	24	پالک پورھا
54	جگراتا	25	پانٹ
55	جوگیانی	26	پلانی

صفحہ نمبر	ماں	صفحہ نمبر	ماں
85	گلوبلی دلچ	57	جھولے لال
88	گیتا	58	چاکری
90	مائی ماری	59	نہتر
92	دسہاں	60	چیلنج
93	مکلی	61	خاب
94	ملہد	62	ورٹن
96	مونجھ	63	دھیل
97	ماں دا نروار	65	ڈانسوسار
100	نماشان	66	نتی
101	نہنہ	68	سرسوتی
102	دساکھ	70	سومناں
118	دجود	72	فقیرا بھگت
119	نندر	73	کافر کوٹ
120	ڈسوں	74	کاداں ہاں بدنام
121	ڈس دا جی ٹھراں	75	کھار سس
123	دکھرپ	77	کربلا
125	ڈنڈ	78	کرپشن
126	کپ رنگی	79	کل جک
127	بیروشیما	80	کولہ
128	پل پل ہنڈ دے	82	کھبالے
		83	کھوہ کھنڈیہ ارہ گیا

وساکھ دے وساکھوں

بھکے ساہ ۽ ج ایو عرض کریاں جو اے "وساکھ" میڈے
 سوچنے چہنئیں سکیں ملک علی آصف سیال دا خاب ۽۔ تے اوندے
 محبت بھرے ڈڈھپ پاروں لایکوں چھو اون دا آہر کیتا رھم۔ اپنے یار میلیاں
 ۽ چوں سکیں طاہر حسن شیرازی، سکیں شباب صقدر، سکیں مظہر علی تائبش کاظمی
 تے سکیں ابرار حسین عقیل دا تھورایت ہاں جنھاں دی شعری
 بہال پاروں اپٹیاں نظماں تے کتھ تک فلک پئی رھم۔

لویزی ہساری نال جال آون پاروں میکوں امید ۽ جو "وساکھ"
 میڈی صحت دی بشارت بنسی۔

سعید اختر

جھوک سیال، محلہ ہموں شاہ

دیرہ اسماعیل خان

رہک جنوری 2000ء

تن دے وٹ تے گیان دا پیوند
 ہر موسم وچ بُور نِسارے
 سُنج کوں آس دی کن بُر ڈیوے
 مَن کوں ڈھاء دا روگ وِسارے

آڑو ژیک

آڑو آڑو پھیٹ مارو
 کئی گھنے "سانجھ" آتے
 کئی گھنے "رانجھ"
 "سانجھ" کیتے سوجھلا
 "رانجھ" کیتے ہیر
 سوجھلے دا لیکھ بچھ
 ہیر لیکھے زہر
 زہر آلی گالھ کوڑ
 بچھ آلی ٹھیک
 ژیک وڑیک پھیٹ

اجرک

اُبھے دا نہ پوہا تک
 اُبھے دی مہن آس لہا
 پتھر وچ نہ ساہ سریر
 پتھر دی ول یاری کیا
 آپٹے تن توں اُبھا دھو
 لیں دے دریا وچ دھا
 ول کن سسی چندی کر
 ول کن کچ بھمبور وسا
 ول کن سارا سندھو تھی
 ول کن دسری اجرک پا

آرتھ

لکھ ودھائی ڈھئی

ارتھ جمان تھیا پالک چاون دا

پھل پالھے تھئے

ارتھ سوان تھیا سرے پاوٹ دا

گرہہ سوانی تھئی

ارتھ ودھان تھیا کوکھ وساوٹ دا

ودھر پراٹے تھئے

ارتھ نماٹ تھیا چند ہنڈیوٹ دا

ارتھی مونڈھیاں چئی

ارتھ مکان تھیا مٹی تھیوٹ دا

ارتھاں ویلی وچ

ارتھ ڈساو کیا سکھنے جیوٹ دا

آزادی

مکت توٹے ان مکت

ہکو سنویں بھگت

آپنے ہتھ تے وس

چس ہووے یا کس

سارے ہکو جیس

ناھ کئی توں ناھ میں

ناھ کئی ہار نہ جتر

سبھ یک پر دے متر

ازلوں ہک ہیں

اَن بڈ تھی دے عرش دھالوں
 ساڈا لڈن ساڈے نال ء
 اسماناں دے ماڑیاں اُتے
 ساڈا اڈن ساڈے نال ء
 رمٹی دے ممداناں اُتے
 ساڈا کڈن ساڈے نال ء
 پانی دے نکتار کُنال ء چ
 ترن، پڈن ساڈے نال ء

نہن کئی آپٹی سوچ مہا بے
 ساکوں اوم یا آتم سمجھے
 کچھ، پہارو، آدم سمجھے
 مچھی، پی، کوڈم سمجھے
 اسان سمجھوں ازلوں ہک ہیں
 آخر تئیں ہک پے دی بسک ہیں

اساں وَلٹاں ۛ

ساڈی دھرتی بچھ پرنائی
 ساڈا پار اروار ورائی
 اساں آنت شواء دی میڑی
 توٹے جنڈ دمان دی چھائی
 وسرے میں کٹکاں دے ٹھلے
 قصے، چونکاں، پوہ تے چھلے
 اساں ہیں نر جھوک لچاروں
 بھل، وچاروں کوسنیں رلے
 گھر دی راہ وٹ کیویں ٹھلے

اگوانٹ

راہ گولن

راہ لاوٹاں وی

ساڈے لیکھ مہاٹ بڈوڑی

منن اروار تے راہوٹاں وی

پار دو پور پچاوتناں وی

راہ لاوٹاں وی

ڪڇ، ڪنڌيرون لنگھڻاں لازم

هتھ پهارياں چاوتڻاں وي

پيراں کون سمجھاوتڻاں وي

راه لاوتڻاں وي

پارت پئي سر ڏاڏهي اوکھي

مويان من پڙچاوتڻاں وي

قبرون باهر بگھناوتڻاں وي

راه لاوتڻاں وي

جگ دا جوکھم جو رل چاؤن

آپ کون جوڙ بٽاوتڻاں وي

آپ کون وٽڻ ورتاوتڻاں وي

راه گولڻ

راه لاوتڻاں وي

اللہ لوک

کئی ٹلیاں ناٹویں ٹلڑی تھی
 ہک دور تھی گل وچ ڈانداں دے
 کئی مدت توٹی وچدا رہ

ہا موسم کبلے اٹھ وانگن
 سنگ سورج دے یا چن دے نال
 تھل بر وچ آئے بھدا رہ

وچ روہی دے وا جھونٹے کول
 میں پتہ ریت تنگیندا رہ
 یا تنگیاں ریتاں کچدا رہ

ست ساگر پار دی سٹوں کولوں
 کئی ول ول ڈیکھ کے تھل اپنا
 بہوں مکھ نہی وت وی رچدا رہ
 وچ آپی لچ دے لچدا رہ

ماہنامہ لکھنؤ، ۱۹۰۷ء
 ماہنامہ لکھنؤ، ۱۹۰۷ء
 ماہنامہ لکھنؤ، ۱۹۰۷ء

ماہنامہ لکھنؤ، ۱۹۰۷ء
 ماہنامہ لکھنؤ، ۱۹۰۷ء
 ماہنامہ لکھنؤ، ۱۹۰۷ء
 ماہنامہ لکھنؤ، ۱۹۰۷ء

اواگون

ڈیٹھ دے راج کچاوے اندر

رات جو پاہسی

ڈیٹھ وی آسی

وٹن دے پترے پت جھڑ چنگسی

سرمی آگسی

وانج گلانواں پگچی گھت کے ،
 پھاسی چڑھ کے
 بہک پیڑھی دے لوک نمائے
 مٹی ماء دے ہاں آج سمن
 بے وی چمن
 ساڈی ہاڑ کوں
 جے توڑیں بزوان نہ تھیسے
 کئی ساون
 کئی سیندھو پیسی
 کاوڑ ساڈی
 بہک موسم دی رات کوں مر کے
 بے موسم دے ڈیٹھ کوں آپنا درشن ڈیسی
 جون وٹسی

ایودھیا

پنڈت، مالا، مشک سنگھاؤن

سُدھ زہوے نہ ہدھ

آنج آنج تھیون سنج صباہیں

آنج منگل آنج ہدھ

رمشی تھیوے دوزخ لہو دی

ہر رھک گوٹھ آئدھ

ریت پر م دی مین کیتے

چیکر دھرماں میدھ

رکیویں پاک ایودھیا رچھے

رکیویں پوجا شدھ

پاگھڑ

رقصہ ہووے کہیں نہ کہیں دا

تتی دھپ دا

جھڑتے رہینہ دا

گزری رات دا

آندے ڈینھ دا

ظلمی نہرتے قہری شینھ دا

گالھ نتاں کئی اپنے ونج دی

بے دے مال دی

گالھ دے وچوں کیں بیٹی گالھ دی

ادھی رات دی چپ کن چنگے

کچھ کھن پاگھڑ مچی راہوے

جیوٹ دی راہ مچی راہوے

پالک پورھا

تختی نہ مسوائی
 قلم گھڑ نہ چائی
 اٹن لکھی کون لکھوں
 پالکین ءچ سیکھوں
 روگ اولڑے ڈھوون
 کلھے موٹھ تے روون
 کھلن نهن وسروں
 پاچھ محبت نسرورں
 کوئی ڈساوے سیکوں
 کھیڈن آہین کیوں

پان

وہ چھیندا ونج

تیکوں چتنے کنڈے وچھاوٹ آندے

کپاہ دے واڑے اساڈے ہتھ

اے وی چٹن ڈکھیسن

توں ساڈے ہتھاں وا چھنا ناٹھ کر

اساڈا کم ھ کنڈیر چٹناں

زہیل رستے دے خواب وٹناں

پلانی

میندھیاں مُشک مچاؤن پیاں
 سُرخیاں مُن مستاون پیاں
 کچے نہ رنگ لال
 تِن دی پیلی جھال
 وُنگاں میل دے گاؤن گاون
 ناز نہورے ہمیت رِجھاؤن
 ہمیت نہ تھیوے ہمیت
 کھٹی ناں دی پریت
 ننگتی سنگ سنگتان بھائی
 بن نہ سبے سُنوار، پلانی
 زال نہ آکھے یار
 بھاء ہسرے بٹھ ہار

بھلاوے

کچے دے بھلاوے
 چھتی چھل چڑھ آوے
 بے رڑھ نہ چویرٹی
 اتوں کتیں ٹھلی پیرٹی
 پار جھومری کئی نچا
 ولدا چھٹھ وانگوں کچا
 ”باگھی“ سنت کئی سناوے
 جیویں یاد کچھ آوے
 کیس زمانے لڑھے ہووں
 کچے نال پڑے ہووں
 ایس جم دی کہانی
 اوہو کچا، اوہو پانی

دیرے دے ٹھلاوے
 دیرا کنگ آلا ہاوے
 سکو کھیت داٹے داٹے
 سنگ مال بھرے بھانٹے
 روہوں کمل نہ کھیندا
 جو زمان نہ پیندا
 دیرا لیاٹھ نال ہوندا
 دیرا کھر کوں نہ لوہندا
 رہتی رت نہ ٹھیلی
 جیویں نری کنڈاں ویلی
 کیں کالی دا پھیرا
 بند گوئی ویچ دیرا

روہاں دے بھلاوے
 سڈا گیٹیاں دا آوے
 ڈیکھ چوٹیاں دے پاسے
 کڈاں اُتھ راہندے ہاسے
 جتھاں رات ڈینھ گزارے
 جتھاں کوٹلے اُسارے
 ٹھیر روہاں دا ڈساوے
 متاں یاد کجھ آوے
 کیویں بہر کنوں لوکاں
 چا اچاڑیاں نے جھوکاں
 کیویں اُساں گئے لیج
 ساڈے روپ گئے وٹج

سانجھاں دے بھلاوے
 کوئی جھوک چا وساوے
 موہن گیت چویں گاوے
 ڈاہر کافیاں سٹاوے
 ڈھول مہرے آلے ڈجن
 لوک شیرن عوج بچن
 چا پے کنڈھ اتے گاڈی
 سب جھوکاں ودے لاڈی
 چا پے بچھ گولی پیٹھے
 ساری رات گھولی پیٹھے
 سٹویں سنج ذی امان
 مول آتھان دا زمان

موہن: ندیم موہن۔ ڈاہر: ممتاز حیدر ڈاہر

گاڈی: فدا حسین گاڈی۔ زمان: زمان جعفری

مہرے آلا: راجن پور دی دستی۔ شیرن: ضلع ٹانک دی دستی

موہن دے بھلاوے
 نویں تانترے سکھاوے
 چیویں سندھ دا کئی ساڈھو
 چیویں تھر دا کئی جاو
 بھٹے جھار نال اڈے
 بھٹے کلہم کھا پڈے
 چھتے چھولیاں دا بھمبا
 اوڑک بھاء دا کئی رنبا
 چیویں ماس کوں چا ساڑے
 نک، نین چا وگاڑے
 کوئی کھدی اشاء
 ڈیہدے مسمی سوا

میں دے مٹھلاوے
 چبویں خور چا رجھاوے
 ماہ پاہواں دی پواوے
 نال بوڈڑی چھٹاوے
 راگ اے جھیں الاپے
 ہاں باہن تھیوے آپے
 ایویں رنگ وچ رنگے
 روح کجھ وی نہ منگے
 ایویں من وچ مچے
 چبویں سرھوں ساہ رچے
 ساڈی عمرال الونی
 بس خاب تہیں سلوئی

پاہنی دے بھلاوے
 نگو ساٹوڑیں سڈاوے
 اوند ا روپ جھال مُتوں
 چیویں مُسر تال مُتوں
 توٹے لیکھ دھنی ہووے
 توٹے سیج وئی ہووے
 بٹے شاہ دی پلائی
 بِنال چھڑی کمو رانی
 جیدی جند دے متاموں
 موئے شاہ دے اہراٹموں
 چیرھی پہلی وار الائی
 اُوہا پاہنی بچی رانی

شوہاں دے بھلاوے
 کھیڈ جاتراں تے آوے
 توٹے ڈاڈھی چوٹ لگے
 حال ڈے وی نہ سگے
 کھڑی نلکریں دے اولھے
 روز چت چور گولے
 وانگ رملی تھی گھمے
 پیر پنچیاں دے پئے
 لوک بجن موہی چائن
 سڈ پیر کوئی آئن
 آکھن اے جیس کھڑاند
 نسی وینڈری پلانڈ

رنگاں دے بھلاوے
 کوئی پونگرانی آوے
 اتے نیلی چنی تانی
 ڈے رنگاں دی کہانی
 کیویں نیل دی امندی
 دان کیتی نیل وندی
 کیویں جوگی رنگ پاروں
 وسوں رس گئی شہروں
 ساوے رنگ وس بھری
 جند پنڈے کن ڈری
 پچھے نیل ایویں پئے
 نیل وند رل گئے

سنتاں دے بھلاوے
 شکھ چین کئی ولاوے
 سرت اے جئیں وچارے
 کوئی پکھنؤ نہ مارے
 کوئی جھنگیاں نہ چھنگے
 خیر پائیاں دی منگے
 شیاں ڈھیر توئے ہووین
 موڑی اکھ تے نہ پوون
 جیویں رچے ہوئے ہووون
 جیویں کچے ہوئے ہووون
 تن سکھنے دے ناں
 چھڑی پپلاں دی چھاں

غاراں دے بھلاوے
 شام سو جھلے کوں کھاوے
 ایویں اپنا پچھانوواں
 لاوے ہاں کوں ڈھڑانوواں
 غاریں چار بیٹھا ہووے
 متاں نہر بیٹھا ہووے
 ساہ گھو گھرو وچاوے
 پیر پیر کوں ڈراوے
 آکھے سانگھ کوں سنبھال
 رت اکھیں وچ پال
 ہنی بہر سب غیر
 ست پیڑھیاں دا ویر

بھوگ

تن دی جیست و سرن سانگے
 جوگ ڈھیا، تھئے آپ بندیکھ
 کھوہاں جتے ڈاند بٹوسے
 پڑ وچ پور ڈتوسے لیکھ
 عمر وہائی آسے منتوں
 ڈے نہ سگے کئیں کوں ٹیک
 بھوگ گیوسے آپنی بھونیں تے
 چیترا و ساکھ وچ ہاڑ دا سیک

پار دی سبک

پار مُراداں مَن منگیاں
 پارھی سُرھوں سیتا کھیشتر
 پارھی جھوکاں ، پار وطن
 پار دا پتن جگ جوہن

پار دو پینگھاں ست رنگیاں
 پار ڈوالی ، ہولی ، چیشتر
 پارھی سَوَن ، پار سگن
 پارھی رادھا ، مَن موہن

پاؤلی

بہک ننگا تن!

بہک تن کچپال!

بہ ننگا پنڈا چاکر خان

بہ تن کچپال جمان دا چاکر

چاکر پاؤلی

پاؤلی مندا

بجھکی ذات

بہ چاکر خان اُچیری ذات

وَل ہاسا پاؤلی

اُچی ذات دا ننگ کچیندے

لٹھے وِج کھنچ گیا

تے جگ دا مندا

بجھکی ذات سنبھال کے وِت وِج گیا

پربھات

کروی ریت ۽
 ساون ۽ نہ چیترا پسنتی
 رکھڑا موسم رب دا بھیت ۽
 وس ۽ سچ ۽ دریا نہ مٹی
 ہتھ ۽ سچ دانے نہ کوئی کھیت ۽
 کروی ریت ۽

شام دی لالی
 آکھیں دے کاسے وچ گھت کے
 ول ول ہنجاواں نال انگھالی
 بچھ نیرا ' زشنا چھانی
 رکھی رات دی وٹ تے پالی
 شام دی لالی

پورن ماشی

رات کوں جوین کبھتھے تھیون

ادھرے من کوں سیون

نیمھ پتھاری رلے کھاوین

انج انج پانی پیون

چانن وچ پچھانویں ٹورن

پنڈھ دا ٹوٹا بھورن

ونج دریا دی من تے پاہون

آپ کوں آپ اکورن

واہندا پانی چندر کھڑاوے
 کئی کئی چندر بناوے
 سبھ دیاں اکھیں چندر دو ورنجن
 چندر نہ کیندو آوے
 چندر ڈلاہوں جیویں لاہوے
 گالھیں اہرن ایویں
 آندی پورن ماشی کوں سیں
 تھل تے ملسوں کیویں

تا نگھ

-۱-

مُرتاں وَ نکوون دے چولے
 پیندیاں رہیاں
 آپ مُہارے آندیاں رہیاں
 آپ مُہارے ویندیاں رہیاں
 ڈگر، ڈگ تے ڈاہر، بھٹڑے
 آپے آپے تونس سینہڑے
 گھسٹن گھیر ہتھیکے بھوسیں دے
 پاٹیاں توڑ پچھندے زبھ گئے
 آپنا درد ڈسیندے زبھ گئے
 وت وی اوتری مُرت نہ ستولی

پاندھی پیراں بیٹھ پھلو ہے
 اتا توک ترمدے زیہ رہن
 رستے رت نال سمے زیہ رہن
 جے تئیں ساہ داؤن تئیں سکا
 پیروں رانا پنڈھ تئیں سکا
 چونک ، وساخال
 جنگل ، پیلے
 سھوشیاں
 رل پھل گیاں
 بھل آجڑن تئیں
 آکھیں دے کلراٹھے کوٹ ءج
 خوشحالی دا خاب سچاگ ء
 خوش ہیں آپے ہتھ ءج واگ ء

ھ کوئنا تال

پک ڈینھ ہوسی

چیویں سارے موسم بہن پئے

ساڈی وٹکر دا کوئی موسم

ہن کوئی پُر پک ڈینھ ہوسی

ساکوں اول موسم دی تانگھ ۶

پاہر دا موسم بھاء وچ دھاوے

ساڈے من دا ساؤن

ساڈے من وچ کیا کوئی دس نہیں سگدا؟

سھو شیاں کھیاں وچن

تانگھ تال کوئی کھس نہیں سگدا

تھلہ پالو رام

کئی آہدے ہین
 ریک تھلہ تھئی، تھی گئے مسوان مزاراں نال
 چتھ باوے ہین
 تن مٹی نل، گل بچھ نکھی دے ہاراں نال
 چتھ آلتے ہین
 رتھ ملنوں آن وسائے پکھواں جھاراں نال
 چتھ جنجاں ہین
 سکھ آن مچھندے توتیاں نال، نغاراں نال
 چتھ میلے ہین
 چھیس ما نہیں پارنھ رتاں باغ بہاراں نال

اُتھ بیہہ چھڑے
 ٹھل گئی سیلاب وچ من کندھلی ول کیں پاسے
 سب بادے گئے
 سنگ چیلیاں دے، گھن اکھ ہنجلی دل کیں پاسے
 سب آلتے گئے
 کیں بیڑھ وچ لڑھ، گئی اڈ پکھلی ول کیں پاسے
 سب جانجی گئے
 جج میل اپٹی، گھن مسکھ سنجھلی ول کیں پاسے
 سیں بوڈڑے گئے
 پٹ تھلہ تے لڈ جھر جھنگلی دل کیں پاسے
 سیں میلے گئے
 کنج تیکا سب، گئی رت رنگلی ول کیں پاسے

تھوڑی دیر

تھوڑی دیر تاں رات نہ سموں
 تھوڑی دیر تاں فجر بن پوؤں
 تھوڑی دیر تاں کُنبدی پوہ تے
 ہاڑ کپاہ دی سوڑ بن پوؤں
 تھوڑی دیر خدا نال جھڑوں
 تھوڑی دیر تاں کافر بن پوؤں
 تھوڑی دیر تاں دیبل گولوں
 تھوڑی دیر تاں ڈاہر بن پوؤں

تیاگ

شاہ بہک وار جو ماڈھو تھیون

شاہی طورنی جیندے

دیرے مول استھان جو تھیون

مول لہورنی تھیندے

ٹور دی تبتے پندھ کوں نپ
 فرش دی لائھ تے عرشوں نپ
 پیراں آگوں ڈھوڈڑے ریڑھ
 رکدی راہ دے ڈانوں کپ
 انت اشاء تمیں آپے وچھ
 رات دی پک عچ رشنا جھپ
 کل جگ دا کوئی نیٹا ستر
 ست جگ دا ہن قصہ ٹھپ
 آپنی بسک دے ہتھوں مٹ
 نویں لیکھ گرنٹھ عچ چھپ

جگراتا

راتیں دے جگراتیاں وٹوں
 لکھاں مومنہاں تاریاں وٹوں
 ساڈی تیج ءِ تیج چنڈر پہلاہ کے
 چاندی دے لسکاریاں وٹوں
 ساڈے کولوں بچھ ناٹھ کھسو
 پیشک ساڈے کھیت ءِ تیج و سو
 پیشک ساڈا سونا ماٹو!
 ساڈیاں فصلاں وانگوں ہسو
 ساکوں نکھ دنی رات ڈوا کے
 ساکوں چن دا رنج ناٹھ ڈسو
 ساڈے کولوں بچھ ناٹھ کھسو

جو گیانی

توں کیا ہاویں کجھ ڈیکھ تال سہی مہن کیا تھی گئیں
توں چٹی کھیر کپاہ وانگوں
توں ریشم تن
توں لال کسٹنبے دا جوہن
توں ہریالی
توں ہندی دی خشبو چویں
ساوٹ دا بیٹھ
توں ڈیٹھ ہی ڈیٹھ
توں کیا ہاویں کجھ ڈیکھ تال سہی-----

ہن ریر ویر بدن تیدا

موٹھ تھر تھی گئے

شام دا ویلا تھوڈاں تے

سُج اکھیاں وچ

توں لاہندے بچھ دا رنگ تھی گئیں

کیوں جندڑی کوں کسکینس ڈتوئی

کیوں نکھر کے زہر دا گھٹ پی گئیں

کچھ ڈیکھ تاں سہی-----

توں کیا تھی گئیں

جھولے لال

نیلے بر دی بُرزی اُتے نُہن تاں ڈیوے پائے ہن
کالے چٹے مٹیاں دے وچ عمرال دے ڈیٹھ چائے ہن

کھباں دے وچ چڑھیاں گنڈھیں، پیراں دے وچ جندرے ہن
لٹھے روک اڈاری ھ، درگاہیں وانگوں آنے ہن

تھوڈاں اُتے ترے ڈینھاں دی تریہہ سخاوت کرنی ھ
چھ دے سارے چسکے خالی کاسے دے وچ گائے ہن

بیردے وچ سُواہیں سسکیں دیاں مہندی وانگ رچیسوں چا
رتے لال انگاریاں اُتے سارے عرس دلھائے ہن

دکی پینگھ وچ پہہ کے سارے سکھ دے موسم جھولے لال
جوگیاں والا روپ بنا کے جنج دے رستے بھائے ہن

چاگری

میڈے گھر کوں محل بناواں

چڈن جگ وچ آواں

ماس سکا کے سبی تھیواں

میڈے تھاں چکاواں

ہتھ دیاں تلیاں ڈسیاں کر کے

فرشوں لاگ لہاواں

یہہ چلھائے آپ کوں لوواں

کئی من نل پکاواں

وت وی میڈے ڈرتوں اُوہا

اوہی چنچ کماواں

چیترا

پانی دی بہک پھینگ وی کو سنی
 ڈل، بسارتے کسی، کھاڈے،
 نالے سکے پئے بہن
 بگادھی دا ہسوار وی کو سنی
 ڈاند کڈن دے جھوک پرانی
 کھوئیں جت گئے
 وت وی ساڈے کھوہ دی پڑتے
 ڈانداں دے بہن سٹھ سلامت
 حالے تئیں اونہیں دی اونہیں بہر سلامت
 ڈولیاں پوتی ماہ سلامت
 ایویں لگدے
 ڈل دو پانی ول آونجئے
 نویں ہر کن اچڑے کھوہاں ول وثناء
 مونجھے پکھواں
 پہلے دے وچ ول ہثناء

CHALLENGE

چیکر ایڈا تکرڑا ہیں تاں
 موسماں دے شہر کوں ول
 چیتر تے ساون نہ ڈے توں
 رات کالی موٹھ تے نل کے
 آندا ڈیشھ آون نہ ڈے توں
 دھمی دے پیراں توں اٹھدے
 سجھ کوں سر چاؤن نہ ڈے توں
 چیکر ایڈا تکرڑا ہیں تاں
 تاریاں کن چن کوں کھس کے
 مٹی وچ دفنا ڈکھا توں
 رات کوں مسما ڈکھا توں

خاب

لیں ریت دے پنڈے اُتے
 چن ملہارے کھیر
 رکھے دگ تے ڈاچی نچے
 ٹلیاں دی چھنکار
 رات دا میلہ منتر پھوکے
 بندروں جاگے منس
 کھیڈ ہی کھیڈ عیج جھوک لڈتے
 دگ تھیوے وریان
 پندھ لیں دا واٹ وچھاوے
 کھس گھن ونچے ڈھول
 وریانی کڑلاوے ، جوگی!
 ول آساڈے کول
 لیں نہ ونچ ڈھول

دَرشَن

ہر بہک دے سکاں دی مٹی
 تیڈے میڈے خواب دی ریت
 سبھ دے سچ کوں
 آپنے سچ دی تریڑ وچ لوکے
 نویں مورت گھرنی ھے
 آپنیاں اکھیں دی آوی وچ
 نواں ڈینھ پکواناں ھے
 آپنے کیتے
 ہر بہک کیتے
 مدتاں کول ادھورا دَرشَن
 یک ڈینھ پورا کرنا ھے

دیبیل

چتھاں جھگی

جھگیاں دی ہک دستی کن
ول شہر و سا کے دیبل تھیوے

چتھ ورتارا

نسلاں دے نسر یکن سنگ
کیں ریت دے روپ وچ دیبل تھیوے

بچتھاں بندہ

صدیاں دی وتھ میل کے ول

منصور دے رنگ ءچ دیبل تھیوے

بچتھاں دیبل

کیں اڈوہ ءچ رہٹ تھیوے

یا دھاڑ لتاڑ ءچ ریبل تھیوے

اتھاں واسی

آپٹے ٹسکھ پرناون کیوین

نویں جھوک وساون کیویں

ڈانسوسار

نویر تازی جھال مُتوں
 آپٹی سنبھال مُتوں
 دیہاں روک تن وی
 ادھیڑ بن ویندے بہن
 آپٹیاں ریتاں نال
 مندرال، مسیتاں نال
 آپٹی اُسار پاچھ
 اُن چان موسم عوج
 آپٹے ہی ہتھوں آپ
 ٹھیڑ بن ویندے بہن

ستی

جییں ڈیٹھ

موٹھ دے شیشے اُتے زبے لگے

لال ولال لہوندرال پیاں

اوں ڈیٹھ کولوں اُج توڑیں ول

یکے موٹھ دے

کئی کئی موٹھ تھئے

جیس ڈیشھ

تن دا موسم اچڑا

پرم پرا دا باغ کنڈیجا

روح دی جنت دوزخ تھی گئی

اوں ڈیشھ کولوں آج توڑیں ول

رنڈن منتن تھی کے یکے

پے دی بھا وچ ستی تھی گئے

اوں ڈیشھ کولوں آج توڑیں ول

باقی رہی نہ چنگ، چوانتی

نہ کئی بھاء

سبھ دا جیون وانگ شواء

سر سوتی

ہزار ورہیں،

ہزار پنٹن

ہزار کونجاں دے کھمباں نال

اپنا پنڈھ کر گین

ہزار ساؤن

نساھے تھر نال تھیت رکھ کے

ہیشاں کیتے پرتج گئے ہن

گواہ چیندے ٹیٹھریں ہن

ہزار پل
 قدیم سلہیں دی میں وچ
 اپنے پترے مڑھ مڑھ کے
 روہ کوں کنول دی ذات ڈے گین
 ہزار پہلاں دے کتنے مٹھ، چیرھے
 کوٹ کافر سڈیندے ہوسن
 ہزار ورھیاں توں
 سرسوتی دے سارے بوڈے
 ہزار دیبل
 ہڑپہ کر، اونہیں
 ول توں مٹی دے مٹر تھی گین
 ہزار درشن
 عجیب گھر دے ششین درشن کون نجس کر کے
 پوتر تھی گین۔

تر

سومنات

کینڈے ماس کوں رت ۽ چ پوڑ کے
تن دا بُت ڈھماوَن سوکھ ۽
لال متام کھنڈاوَن سوکھ ۽

ادھ ادھورے چن دی سبک ۽ چ
پورے بچھ دا درشن کوہ کے
بچھ گرھن ورتاؤن سوکھ ۽

کیندی و سدی جنت دے وچ
 تیر، سنگھولے، تیغاں چا کے
 دوزخ دی سندھ لاوٹ سوکھ ۽

کیندے گھرتے وستی، ویہڑے
 اجڑ، بھاچڑ، وریاں، گانٹھے،
 شکھ تے لوٹی پاوٹ سوکھ ۽

بھل روزانہ آس دے اُسرے
 مسجد، مندر ڈھاوٹ اوکھ ۽
 لال متام کھنڈاوٹ سوکھ ۽

فقیرا بھگت

دلڑی کیجے

کیس دل وال دا بھاوٹ

ساوٹ

سُنج ءچ میلہ

کیس متوال دا لاوٹ

ساوٹ

سُریتار تے

روہی وال دا چاوٹ

ساوٹ

ریتاں اُتے

مینگھ وال دا گاوٹ

ساوٹ

کافر کوٹ

تیڈا وسہ، شکوت، سانگے
 تیڈی بدھ مت، پر م پریت
 تیڈے جن دھن، کھیڈاں، میلے
 تیڈی بد قدیم دی ریت
 تیڈے جھمیریں، ڈھول ڈھمکتے
 تیڈے نجدے ٹپدے، میت
 تیڈے سرے، ہیندھیال، پاٹن
 تیڈے گھڑی گھڑولے گیت
 آکھ ڈتو نے سب پلپت

کاواں ناں بد نام

کھتا ناٹھ بھک کھمب

سکھٹاں بچیک چھاڑا

چوراں وانگوں رات

ملاں وانگ ڈھاڑا

پنھال اتے ڈوہ

سب کچھ آپ وگاڑا

سائیاں دے کر توت

نگو ساواں ماڑا

کاواں ناں بد نام

گیریاں ملخ اچاڑا

کتھار بس

کہ تیں آکھیں لسیاں زکھوں
 ہنجواں نال نہ دھوسوں
 کہ تیں ہاں تے پتھر زکھوں
 کہ توڑیں نہ روسوں
 کہ تیں ایویں جوگ ہنڈیوں
 کہ توڑیں نہ کھلسوں
 کہ تیں آپٹی دُنیا دے وچ
 آپ کوں آپ نہ ملسوں

اُج تان رُج کے چِکیوں پاکوں
اُج تان رُج کے رووں
اُج تان رُج کے نچوں، گاووں
اُج تان رُج کے کھلوں
اُج تان آپٹے اندروں بنگلوں
اُج تان آپ کوں بلوں

کربلا

کچھ لوظ بہن چیرھے تک وین
 ہک قصہ ۛ جیس نمکناں میں
 ہک لشکر ۛ جیس راہ کپٹے
 ہک قافلہ ۛ جیس رکنوں میں
 کچھ ہتھ بہن چیرھے وزیر بہن
 کچھ سر بہن جنھاں جھکناں میں
 ہک خنجر ۛ جیس گل وچٹے
 ہک خون ۛ چیرھا سکناں میں
 ہک شام ۛ جیس لچ کچٹی ۛ
 ہک پیشیں ۛ جیس لکناں میں

CORRUPTION

تکھے من کوں ،

تکھے تن کوں ،

ڈوکھی موت دی جاگ لواکے

جھوریاں دے وچ جھڑ دے راہوٹے

ہولے ہولے بھر دے راہوٹے

چیکر پڈھڑے کھلک و انگوں

آپنی ہاتھی کاٹھی دے وچ

بکھ دی جاء تے پورا بھرٹے

ادھا جیوٹے

پورا مرنے

گل جگ

دیسہ ڈیٹھن
 جیس پریاں ڈیٹھن
 اوں کن پچھو
 رات کڈئیں اوں
 اکھیں سو جھل بھریاں ڈیٹھن؟
 راتیں وانگوں
 ڈینھ دیاں رونقاں ڈریاں ڈیٹھن؟
 جیکر اکھیں سو جھل بھریاں
 ڈینھ دیاں رونقاں ڈریاں ڈیٹھن
 اوں ول سچی مچی دیسہ تے پریاں ڈیٹھن

کواہ

ڈیہدا ونج توں حالت ساڈی
چیکر پھدیں حال
تھیون پکھی واس، نہ ہوون
جھگی، پڑ، پنڈال
پن، تن دی ڈکھٹی گاؤن
کھٹن روز مجال

چڑھن ہر ڈیٹھ نکھ دی سولی
 کھاؤن جوٹھا مال
 زاہون پیریں لال پھلو ہے
 اکھیں وچ پیال
 کیرھا پچھدیں حال ساڈا
 نل نل درد کشال
 روون ساڈا ہک بھارت
 کھلن ہک سوال

بیانی

کھمبالے

ڈیشھ اندھاری گھریاں اندر
رات سجاکا تھیون ساڈا
بھکی رات دے کھمب اساڈے
بھکی رات اڈیون ساڈا
پچھے نے سو جھلے اُتے
چیون وار وُتیون ساڈا
ایہو کچھ تاں چیون ساڈا

تریانی

کھوہ کھٹیندا رہ گیا

پیر پنڈھ کریندے رہ

پان ریتاں وچوں جھڑدی آس کوں چھٹیندے رہ

ہمٹی پٹھ لاہندی گئی

پاشیاں دے جھانولے دا روہ پھٹیندا رہ گیا

کھوہ کھٹیندا رہ گیا

ساولیں دی سب تریر
 چویا چویا تھی کے سجھ دی بھاء دا منہ کچیندی رہی
 چڑھ تسلی ڈیندی رہی
 نویاں نویاں پونہلیں دا رنگ وٹیندا رہ گیا
 کھوہ کھٹیندا رہ گیا

پائیاں دے شہر کن
 پائیاں دا ورد سارا کر سوار تھوڑتے
 لہولہان بوڑتے
 توش نانویں کھوہ دی من تے ونج سٹیندا رہ گیا
 کھوہ کھٹیندا رہ گیا۔

GLOBAL VILLAGE

-1-

اڻڻي جھوڪ دي اتني و ته ۽
بھتي تھیں پچھاواں اڻڻا
اڻڻا برھ مڻي دا
چھتھ ٺرپو و تال پير مڻ تھڪدے
اڻڻي جھوڪ دے پنڌے اُتے
ڪل آسمان ھ ايو چيڏا
چھتھال چن تاريں دا ميله سارے ڏيھدن
جھڙ، مينهه چھتھال وس پوون تال سب رنج ويندن
مڻ دي وسوں
تن دي ڪريهه دے سب هن چاڻوں
انج وس ڪے دي
يڪے گھر دے سب هن ماڻھوں

- 2 -

وُل بہک شہرہ ایہو چھیہاں
 چھیندے ماڑیاں اندر ویلا
 چھیندے بگلیاں دے وِچ رُتاں
 بے پرواہ تھی لنگھ ویندیاں بہن
 چھیندے گھر وُل قبراں وانگلوں
 بہک ڈوجھے کن کن آن سو نہیں بہن
 چھتاں آلتیاں دی جاء کوئی
 چھتاں پکھٹوں آندے ویندے کئی نہیں ڈیہدا
 چھتاں وڈے نانواں والے
 پے دے ناں دی دھونس ءچ آکے
 آپٹے ناں توں ڈر ویندے بہن
 اوپریاں وانگلوں جمدن سارے
 اوپریاں وانگلوں مر ویندے بہن

- 3 -

اے جیس شہراں دے سبھوک ءچ
 ایڈی وڈی جگ دی جھوک ءچ
 آپنی نیکی لیاری جھوک کوں
 چیکر سانجھ رلاوٹی پئے گئی
 رب چاٹے ول جگ دی جھوک ءچ
 بھگے بہک پئے نال الیسن ؟
 آپنی وگدی داہندی نہیں توں
 بہک پائی دا بھرٹ ڈیسن ؟
 رب چاٹے ول آپنی جاء دی
 اپنے ساہ دی کھوج ءچ
 کیندے ڈرتے ہوسوں
 پاہڑوں نیڑے تھی کراہیں
 اندروں کیڈے پرتے ہوسوں

گیتا

بچھ دا سہرا پھل امڑاہ کے
 خیندے برتے کھڑسی
 جیرھی پوچ دی تلی اُتے
 میندھی دارنگ چڑھسی
 راوٹ کیتے رام او تھسی
 بیتا سنگ پر نیسی
 اوندے کیتے ورھیوں اُچڑے
 موسم بگڑو بن کے
 آپٹے جھنگ، بھمبھور پوچ پورے
 پھندٹ نل جوین
 ہر یک نل دے گل ءچ نویں
 گیت دی ماہ پوین

اسان لسک، گاج، اندھاری
 جھڑ، مینھ، ڈھپ، پوچ کیکوں
 رتاں دی ون ویڑھ پوچ بھانویں
 لکھسوں یا نہ لکھسوں
 ریتا پرنی پوچ دے نانویں
 یک یک گیت لکھیسی
 پچھے راہندیاں رتاں توڑیں
 او گیتا اکھویسی

MINORITY

جیکر کینڈے سمجھن لکھے

چنگے وی ہیں

آپنے تئیں ہیں

جیکر کینڈے آکھن لکھے

گندے وی ہیں

آپنے تئیں ہیں

چیکر آپی آپی ذات ءچ
 کافر وی ہیں
 آپٹے تمیں ہیں
 چیکر پنھال وانگوں رب دے
 بندے وی ہیں
 آپٹے تمیں ہیں
 چیکر جگ دی وسوں دے وچ
 کھے وی ہیں
 آپٹے تمیں ہیں

ترانے

مکلی

کھڑا جھول بچ

واچھڑ چھول بچ

چیکر

گکھاں وانگوں چوٹے

انت موہنجو دڑو تھیوٹے

چرانوے

مہلہار

مٹھرا ماہی مہن تاں کھم پو
نہ وسدیں ، نہ لسکدیں ، گج دیں
میشھل ہاٹھ کڈو کٹاں بن کے
جھوک غریب دیں اکھیاں کولوں
سبھ آسمان لکائی کھڑیں
سچ کوں کوڑ بٹائی کھڑیں

ایہا تیڈے نال دی رت ۽

ایہو ساوٹن-----

کھم پونئیں تال

کیرھ کڑیہیں سپی آس کوں

مونجھ دے ہتھوں ورت آونچئے

آن ڈٹھی ساوٹ دے اُتے

ساٹول! تھور دا ستر آونچئے

تیڈا وچ ھ مٹھرا ماہی

ہن تال کھم پو

مُونجھ

پکھنوں

جھ دے مندریں

اپنے سُر دا سَنگھ وچاؤن بھل گئے

مال مہاگاں

اپنے بھانیاں دے شمشان ءچ

بے وسی دا نوحیا بن گئے

ساہ گھو کر دے

پن چکی دے سَنگھ ءچ سَنک گئے

کھیت کنوار توں

ہالی ، ہل پنجالی رُس گئے

واہ سیالا !

تیڈے چڑوں پھراں دے پتیش

دیگر کیڈی مُونجھی ء

نال دا نروار

ہک کفتاں .
کئی سیڈو نال دی سڈ گگن سمڈے
بئی کفتاں کوں
سیڈو کوں کئی سندنھو آہڈے
ولدی کفتاں سیڈو ، سندنھو ، سادھو تھیوے
کچھ نہیں تھیوٹا
بھل ہر کفتاں
بندے بھورا اوہو کھاوٹے
چیرھا اوندے لیکھ بیج لکھنے
چیرھا اوکوں مولا ڈیوٹے

ناں دے سانگے رنج نہیں ہوندا ،
 ناں دے سانگے کجھ نہیں ہوندی
 ناں تاں ممول گھراں نہیں ہوندا
 چندی تبتے ہاں جھل تھیوے

ایویں مٹی ، مٹی ۛ

کنک چاوے یا نہ چاوے

ناں دمان یا دیرا ہووے ،

تھل ، روہی یا راجھستان ،

سندر بن ، ایتھوپیا ہووے

ناں دے لیکھے

ہنکر ، پانی لیکھ نی بتنا

چیکر آپنا لیکھ نیچے
 مولا سنیں دی ڈات نیچے
 پچھے اے وی منن حق ھ
 ھک ویلے دی
 مولا چیرھی لکھی ھ بس اوبا میلسی
 ناں لکھ وار ویندے راہون
 ھکے تل دا ناں سندھ ہووے
 لکا ہووے، بگلا ہووے
 یا نہ ہووے

نماشال!

شالا تیڈی جھگڑی کوں نہ

کفتاں دا ہتھ لگے

دیگر دی ہمسایت ملی

پیشیں دے گھر نکلیں

تیڈے پنگے وچ نماشاں!

بجھ جوں سمن لگے

بجھ کوں آکھیں

دھمی دے دریاویں دھاویں

سنگ سویل دے زہویں

پیشیں دو نہ آویں

ہنہ

ساڈے خاب مشوم کھڑوٹے
 تیڈے ہاب بھنچن تونے
 تیڈے در دیاں ریتاں چھاٹوں
 تیکوں وت وی اپنا چاٹوں
 توٹے دم دم دردوں لنگھوں
 تیڈی توڑ حیاتی منگوں
 توں ہیں ساڈی سنگی سرتی
 تیکوں کچھ نہ تھیوے دھرتی

وساکھ

جھال -1-

آج ڈانداں دی ایس دھروکڑ وچ
ہسوار کنوں

ودھ خوشیاں ڈیکھن ہار دیاں
تھہ اپنے دول دی دھمک تے
پیر اپنی جھمر جھمدے پنیں

کیس سکھ ۽ چ

خینس دی پڑی تے

ہک چڑی ھ

جیس خوشیاں دی ایس کنگ وچ

دل ویکیاں دی جو چگنی ۽

انھاں ڈانداں دی ایس دھروکڑ وچ

اے جھمر تاں ونج پگنی ۽

جھال -2-

کیس قے دی

ہک وستی وچ سب پھٹ گئے رہن

کیس ڈٹھا نہیں

کچھ دریا دی، کچھ کنڈراں دی،

کچھ نسری ہسری کٹک دی

خشبو وا جھولڑا چٹی ودے

کیس ڈٹھا نہیں

دریا دی من تے روہ اتانا ستا پے

کیس پاسوں چویس گنیا نہیں

کئی پکھٹوں ھ وچ کٹکاں دے

پہوں زور دا بھانویں کھلدا پے

یا روندا پے

کیس سٹیا نہیں

جھال - 3-

کئی صدیاں توں بہک ویلا ھ
 چیرھا ساڈے سنگ پتھر بجا پے
 اُونویں اپنے خالی گاڈے وچ
 کئی لیکھ پر یا ڈھونڈے ہیں
 اُونویں اجڑوچ

اساں اجڑ وانگوں ہونڈے ہیں
 اُونویں مٹی مٹی ڈنداں تے
 بھل کنگ دی نسرینڈے ہیں
 اُونویں زالیں کوں

چن گرھن کاٹ لکینڈے ہیں
 اُونویں رات دی گلھ تے

ڈیوے دا تل لینڈے ہیں
 اُونویں وسوں کن

کئی بے وسی گھن وینڈے ہیں

جہاں -4-

پہوں مدت کولوں وسوں وچ
 کئی دھان دے ٹانڈے سوگی بھن
 کئی شرے انج ول ڈڈیاں دا
 کچھ ساوے بھن کچھ جوگی بھن
 کئی ولگن سبز کرے دا
 سکرےجا رتے پھلاں نال
 ھ کاوڑ ہولی چسیں بھجھ دی
 کئی لاڈ ہوا دا پائیاں نال
 کیں سنج دی پھیلھی پھکی تھئی
 کیں کھیت دا گھوگھا رنگا تھئے
 کئی بنرا، بالغ کٹکاں دا
 کئی ہارن اُتے کلا تھئے

جھال -5-

تو نے فصلاں پکدین کل وانگو

لئی ہاراں دی لو اوٹویں ھ

بھل آہدن

اگلے وقتاں وچ

ہین کھلدے گیت ونگاراں دے

وچ لو دا ماہیا مسکدا ھئی

ہر بھا چڑتے

بھوں تازے دی خشبو وانگوں

گئی جھمردی ،

گئی دریاں دی

چوں پاسے تاڑی تڑکدی ہئی
 ول بگڑو دی کیس بوڑی وچ
 کئی کھل دی کوڑی کھڑکدی ہئی
 ہن تھریشر دی ایس دھوڑاگوں
 ڈر لگدا ھ

ایس جھم دے ،
 ایس بگڑو ، ماپے ، ڈھولے دے
 اے سو بہت میلے تک وین
 ڈر لگدا ھ

انھاں کریاں تے
 پر چویں ڈیہلے شک گئے ہین
 ایس وار وی ڈیہلے شک وین

جھال -6-

انہوں

دھپ ءچ جاگدی بوہڑ بیٹھ
 کئی بندر عجب لئی ہاراں دی
 کجھ رنگ برنگیاں قبراں پھن
 رب سئیں کن عمر اں پنڈیاں پین
 ساہ گھنڈیاں پین

انہوں

ریت ء شایت صدیاں توں
 کھل پووے نکھ دی اکھ چپویں
 او چڑیاں وانگوں کنکاں وچ
 کئی نو دا گاؤن گاندی ھ
 ان کھاندی ھ

جھال -7-

کیس بیڑھ کنوں کچھ کھیتاں نال
 بہوں لہہ گئے جھاکا بغلاں دا
 کیس بھوئیں تے آٹ ڈھکیندن دھوں
 ول پوجا پاٹھ دی دھوٹی دا
 وت کھیوا کر کے جھولڑے کوں
 پچھ گھنڈن پتہ لوٹی دا
 کیس بندڑے وچ ڈینھ بھن ڈیندن
 کیس وٹ تے رات لنگھا گھنڈن
 ول کٹک دی یا پونگاں دی
 کھل کھل وچ گالھ چلا گھنڈن
 کوڑ چا گھنڈن

جھال -8-

ہک مٹی دا کئی تھلہ ۽
 چتھ پتیریاں دی ھ سادھ بھلی
 ڈھپ چھاں دی لوڑ توں واندے ہوئے
 سب شوخیاں کولوں ماندے ہوئے
 آنج اپنے بیر دے منڈھ کولوں
 یا پپل پاند توں نکھڑ کے
 منہ پھیر کے ساریاں رکال توں
 ہر پترا ساوِل تیاگ اپنی
 بن ساڈھو
 رنگ ۽ چ مٹی دے
 چپ چاپ ایویں شیا لا ھ
 تمیں چننا کتنا سیکڑا ھ
 تمیں چننا کتنا پالا ھ

جھال -9-

تل آپی بہوں گمنامی وچ
 اٹچاٹ کوں اٹا ناں ڈیندے
 پچیس پچ کوں مٹی جوہ ڈیندی
 او پچ وی تل کوں چھاں ڈیندے
 گھر مٹی دے سے وٹ ٹکدین
 پروٹ نال وٹ کئی لڑا نہیں
 ہر رت وچ پترے جھڑدے نہیں
 ہر رت وچ بوٹا سرڈا نہیں
 کر ڈات حیاتی اوپریاں کوں
 ڈے پکھڑا اپنیاں نسلاں دا
 اے دھرم ھ اپنی مٹی دا
 اے دھرم ھ اپنیاں فصلاں دا

جھال - 10 -

ناڑ کوں ولیاں ڈیندے ہوئے
 پور کوں جھلیاں ڈیندے ہوئے
 بو چھنٹن پا کے چٹے کئی
 پیٹ دودے دودے کئی
 پیلے پیلے نگران تے
 رتے لال کریہاں تے
 آپی جھمر جھمدے پنیں
 ہک ہک پھل کوں پھمدے پنیں
 پیٹ کوں پھل ملدے ہوئے
 آہدے پے پھن کھلدے ہوئے
 تھیوے ہا کئی ایسو جنیں
 ایں واری تاں وچھڑوں نہیں

جھال - 11 -

گیہن ڈے کناریاں تے
 ساولیں دا پانی چویں
 کھار دیاں یاداں وچ
 گھمی ہوئی لائی چویں
 کریاں توں رسی ہوئی
 پھلاں دی سوانی چویں
 بنگلیں تے اکھیں ڈین
 ڈیہلیاں دی آئی چویں
 کنڈے گوئی بکریں دے
 گھتی پے کہانی چویں
 رت سنویں رسک رے
 رائے ناں رائی چویں

جہال -12-

انھاں ناڑاں نال جواہیں دی
 لئی، لائے چتلی ہستی ۽
 کجھ دھوڑ دھالیں بھاڑتے
 بھوں مستی مشک آستی ۽
 اُج مستی دے ایں روہ پچھوں
 رب چاٹے کتنی پستی ۽
 اُن وسوں دا بہوں اُن نل ۽
 بھل سنج دی آڑھت سستی ۽
 بھن پریاں ٹور کے رڑھ ساری
 تھی آدم بھو دی وستی ۽

جھال -13-

ایس آچی رت دے بھاجڑ وچ
 ڈینٹھ اوپرے دے گھن راہندے ہن
 سب گڈیاں دے وچ پالاں دے
 کئی چھکنے وگدے واہندے ہن
 بھل گودیاں دے چن چڑھن تئیں
 کئی مندریاں دے ڈینٹھ لہہ ویندن
 کتھ فصلان پوریاں پک ویندن
 کتھ خاب ادھورے رہ ویندن
 ہک موسم چیرھے راہ بٹون
 او ولدی رت وچ پھٹ ویندن
 بہوں اوکھے جنگل وسدے ہن
 بہوں سوکھے جنگل مٹ ویندن

جھال -14-

آس اُسزگی روز نپیدی
بازی ہر گئی دهن دی
من وچ رہ گئی من دی
پورھے پُسدے رہ پگھراں وچ
سکدی رہی رڑھ تن دی
من وچ رہ گئی من دی
ایں ورھیں وی بھاچڑ بھرتوں
اُوھالپ ڈھی اَن دی
من وچ رہ گئی من دی
اُو کھیتی دی ول بھک واری
وسوں کھس گئی من دی
من وچ رہ گئی من دی

جھال - 15-

لڑیاں دی بے بندھ وچ
 پور دا بندور ھ
 جھواں دے خاب دی
 ادھورتا دا پور ھ
 آنب دی دھال وچ
 جھومری کھجور ھ
 سچ دی پامیویاں دی
 سوکھڑی دا پور ھ
 خشبو ھ نیڑے دی
 پھل توٹے دور ھ

وجود

ساہ ' بندہ ' ڈکھ ' موت
 وا ' مٹی ' بھاء ' جل
 سوچ ' اکھر ' سر ' گیت
 کاٹھ ' جھگی ' روہ ' تھل
 جگ ' سارا ہر روپ
 گم ' بھانویں موجود
 دُنیا دی ہر شے
 اول انت وجود

نندر

بچھ کن ماٹس
 آگوں دے کئی جنگل جھاگ کے
 عرش مٹین
 ساڈیاں اکھیں اندر چھیٹا
 رتول گھول کے
 ساکوں کہ تہیں حوراں دے لڑ لائی رکھی
 کیرھے جگ تہیں
 ساڈے اُتے دز دا چوپا تھیا رھوٹے
 کہ تہیں ساڈا بت سفیل تے پیارو ہونے

وستوں

جنگل چیتر دی امرت پیون
ڑکھڑے پیٹ سمندر تھیون
بٹیاں بیٹھ دی ماکی کھا کے
بٹھیاں تھیون، جھگیاں جیون

دس ءچ عمرال

جیں ڈینھ

ورھیاں والے شہر ءچ

ازل ڈھاڑ دا پہلا آیرا

پہلا پہلا تل لہ گیا

اوں ڈینھ

ایں چوویٹر ءچ جگ دا

سمجھو چھیکڑی پل لہ گیا

کیڑے ، کٹ کوں
 کچھ ، پہارو ، بندے ، بت کوں
 پہلے ساہ کن چھیکڑی ساہ تمیں
 مولا سنیں دی لکھی عمرال
 ہتھ ۽ چ بل گئی

چاپے ایویں
 رچیون دے دریا ۽ چ چیویں
 عمرال آپ مہارے بھل گئی
 ورھیاں والے شہر ۽ چ رچھے
 آپی عمرال اتی ڈینٹھ
 بس ۽ چ باقی رہتی ڈینٹھ

و کھرپ

میڈا میڈا گاؤں ہکو

راون ہکو

وسہ، پولی، جن دھن ہکو

میڈا میڈا ہیکا ایویں

سو جھلے دے وچ رل کھڑوں تاں

چاپ سچاپ پچھاواں ہکو

چیکر سرت دی گالھ کروں تاں

ڈوہاں بکیتے سولی ہک

ڈوہاں کان گلائواں ہکو

بک سو چوہ

آدم توڑ نڑک ملاؤں تال
توں تے میں ہیں بکو آدم
بکو مشرب

سبھ مشرب بک گلہ کریندن
وت وی مشرب انج ہوندے بہن
توں تے میں وی انجو انج ہیں
چیویں ساڈے نال تے شکلاں
چیویں ساڈے پڑکھے ذاتاں
میڈے میڈے سرت دی سیمما
توں تے میں ہیں وکھرے ایویں
سو جھلے دے وچ انج کھڑوں تال
توں وی انج تے میں وی انج
ڈوہاں دے پچھاویں انج

بک سو پنچویں

وَنڈ

مَن چنڊا بے انت سمندر

تن اُوندا سب روہی

واہ وو مالک تن تے من دی

ڈاڈھی وَنڈ کتوھی

ہک رنگی

سب لوک وسینڈر مٹی دے
ہر ماٹس آدم دا چایا
بھگوان ، خدا یا اللہ سسئیں
سب درشن یا سب مایا

ہمیر و شیمما

ببا چیکر

لیے آتے آپنا ہالک وار و تیندا

لیلا ہنن بکریڈ مٹیندا

ول ایس تھیندا

جھگیں جھگیں سال بسالی پتر کہیندا

ہوش بہتر ٹولیاں دا نہ کیوں ہوندا

غزنی، فارس، سمرقند توں

ماس مسائے

روہوں لہ کے

ڈگراں وچ نہ راج گہیندے

ساکوں لیلا ناٹھ سمجھیندے

آج اساکوں ایٹم بمب دی لوڑ نہ پوندی

کچھ پل چپ دے
 کچھ پل ڈنڈ دے
 کچھ پل کھار دے
 کچھ پل کھنڈ دے
 کچھ پل گڈ دے
 کچھ پل ونڈ دے
 ایویں کچھ کچھ نال
 پل پل ہنڈ دے